

Tredje våg, vaccinfiasco och ökade samhällsskillnader

Sydafrika i spåren av Covid-19

Nya direktiv och obetänksam olydnad. I veckan gick President Cyril Ramaphosa ut och delgav alla sydafrikaner att Covid-19 restriktionerna skärps. Utegångsförbudet förlängs med 1h och restauranger nu behöver stänga 22 i stället för 23 och folksamlingar minskas till antalet. Det kom inte som någon större chock att Sydafrika står inför en tredje våg av Covid-19 med tanke på att utrullningen av vaccin är minst sagt ofullkomlig. Det sägs att om Sydafrikas befolkning vaccineras i samma takt som nu kommer hela befolkningen att vara vaccinerad om 6 – 8 år, vilket är löjeväckande. Invånarna börjar tröttna på regeringens bristfälliga hantering av Covid-19, vaccintrullningen och de medföljande restriktionerna som ständigt ändras. Ekonomin är så hårt drabbad att den kommer ha det otroligt svårt om inte omöjligt att återhämta sig efter pandemins framfart. I städerna börjar fler och fler strunta i regler och restriktioner. Utegångsförbuden hålls inte, det går bra att åka Uber hem mitt under utgångsförbudet (23:00 – 04:00) och att gå ut och festa på svartklubbar som har öppet trots förbud. Klubbarna bryr sig mer om att tjäna pengar än att ta restriktionerna på allvar vilket innebär att det packas in så mycket folk som möjligt på klubbarna och smittspridningen har fritt lekrum. Men medan städerna präglas av en tredje våg av sjukdomsfall och obetänksam olydnad så utspelas en helt annan verklighet bara ett par kilometer från de svettiga dansgolven.

En annan del av verkligheten. Medan folk i städerna har kvar sina jobb och bryr sig om restriktionernas konsekvenser för sitt sociala liv så styrs livet ett par kilometer utanför av helt andra premisser. Hemlösheten ökar explosionsartat och kåkstäderna runt om Kapstaden växer sig större dag för dag. Det finns nu olagliga bosättningar på flera ställen runt om i landet och de sanitära förhållandena är inhumana. Det finns inget avlopp eller tillgång till vatten i dessa nya olagliga bosättningar som består av ”shacks” dvs skjul som i bästa fall är gjorda av korrigerad plåt och i värsta fall av soppåsar och kartong. En av de nya bosättningarna ligger i anslutning till en befintlig kåkstad, Khayelitsha, och huserar ca 8 000 invånare med en strid tillströmning av nya individer och familjer varje dag. Det handlar om människor som tvingas flytta ut till nya bosättningar då de förlorat jobb i och med pandemin. Folk som tidigare har jobbat inom bygg, restaurang, taxi och hemservice har förlorat sin inkomst och tvingas att ge upp sina gamla bostäder och trygghet för att i stället ta med sina familjer ut till en kåkstad som präglas av kriminalitet och fattigdom.

Politikernas ansvar. Regionpolitikerna och mer specifikt de som sitter vid makten i Kapstaden tar avstånd från de olagliga bosättningarna och har deklarerat ett förbud mot att fler bosättningar etableras. De menar att Kapstaden inte har kapacitet att hantera oplanerade/olagliga bosättningar och att resurserna är begränsade. Vilket lämnar oss med frågan vad planen är att alla hemlösa människor ska ta vägen? När de inte längre kan behålla sina gamla liv, så förbjuds de från att starta ett annat. Faktum är att de nya olagliga bosättningarna är en sorglig men reell konsekvens av ett bristfälligt hanterande av Covid-19 av landets regering.

Folk tar saken i egna händer. I brist på politikers eller externa organisationers engagemang så ser vi återigen ett bevis på Sydafrikas starka civilsamhälle. För att råda bot på de värsta sanitära problemen så påbörjade områdesledaren Mr. Mabhelandile Twani ett lokalt initiativ där de boende i det utsatta området ombetts donera R 10 i månaden (vilket motsvarar ca 6 SEK) från sina barnbidrag för att gemensamt köpa rör och material för att bygga toaletter och dra vatten. Lokala rörmokare och hantverkare har ställt upp och gjort arbetet gratis för att de ska kunna få tillgång till vatten och avlopp. Det har byggts 20 toaletter och två vattenkranar för en population på över 8 000 personer. Det är en helt orimlig logik. Men även det lilla gör stor skillnad. Det ger utöver förbättrad sanitet mer värdighet till de som bor där. Att byta ut en hink som behöver tömmas och rengöras för hand varje dag, mot en fungerande toalett med möjlighet till att kunna uträtta sina behov privat är ett stort lyft. I dessa läger/bosättningar finns heller ingen tillgång till elektricitet utan de flesta hushåll lever på gemensamt delade paraffinspisar och stearinljus som enda ljus-, matberednings- och värmekälla. En förändring behövs och det omgående. Sydafrikas befolkning skriker efter hjälp men det faller för döva öron. Där det införs fler förbud och minskade bidrag. Det blir en stark kontrast till livet inne i city, bara 20 km från bosättningen, där nattlivet är i full gång och folk klagat över att utgångsförbudet förlängs 1h.